

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Sententia S. Thomæ de eadem re cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

2. art. 1.

est Et sic hoc nomen, Deus, significat naturam diuinam. Impositum est enim nomen hoc ad aliquid significandum supra omnia existens: quod est principium omnium, & remotum ab omnibus. Hoc enim intendunt significare nominantes Deum.

Conclusio articuli est. *Nomen, Deus, quoad id, unde impositum est, significat actionem, sed ex parte illius, ad quod significandum impositum est, significat substantiam, & naturam ipsam Dei.*

DISPUT. LVIII.

Circa doctrinam articuli.

Quid senserint Patres de hoc nomine, DEVS. cap. 1.

Sententia S. Thomae de eadem re, cap. 2.

Qua ratione nomen, DEVS, dici possit connotatiuum. cap. 3.

CAPVT I.

Qui senserint Patres de hoc nomine, DEVS.

Caietanus,
Damascenus,
S. Thomas.Nominis,
Dei, Etymologia.Athanaf.
Nazian.Quod sit
præcipuum
inter Dei nomina.Nicetas Elias
Cret.

Athanaf.

Damasc.

Clibonius.

Nemo ex Scholasticis præter Caiet. aliosque Thomistas de hac re disputauit; ex Patribus vero Damasc. 1. de fide c. 12. eam tractauit diligenter, cuius sententiam, ut explicaret S. Th. hunc art. instituit. Docet itaque Damascen. nomen *Dei*, ex quo latinum nomen, *Deus*, paucis literis mutatis desumptum videtur, ductum esse a *θεός* hoc est, hoc est, a verbo, quod significat prospicere, quia omnia Deus prospiciat: aut a verbo *δύω*, quod est currere, quia quasi discurrens per omnia creata singula foueat, & conseruet: aut a verbo *δίδωμι*, quod est vire, quoniam Deus ignis dicitur vitia absumens: quam vocis Etymologiam etiam tradidit Athanas. lib. de definitionibus parum à principio, & ex parte probauit Nazian. orat. 16. nu. 70.

Docet deinde Damasc. hoc nomen, *Deus*, & illud Exod. 3. *Qui est, est.* præcipue cetera autem non ita perfectè Deum significare: inter ea vero duo, priorem locum tribuit nomini, *Qui est.* Id ipsum docuerant Nazian. loco allegato, Nicetas in orat. 42. Nazian. in illa verba, *Deus & semper erat, & Elias Creten. in orat. 17. Nazian. in illa verba, Quin pietatis.* Ex his tamen Nazian. & Nicetas ea ratione assenserunt, inter cetera nomina hæc esse præcipua, quia illud nomen, *Qui est,* ipsum esse significat: Deus autem significat perfectissimam operationem ipsius, scilicet omnia prospicere: in quo videntur doctrinæ huius art. aduersari: in eo namque contendit S. Doctor nomen, *Deus*, substantiam etiam significare: sed quo pacto S. Th. & Damascen. contraria non docuerint, paulo post demonstrabimus. Alias vero ideo putat, hæc duo nomina potissima esse inter cetera, quia Dei substantiam aptius, quam alia significant: quare sententiam S. Thom. adstruere videtur. Idem docuit etiam Athanas. in epist. quadam de decretis Nicenæ Synodi, quæ incipit. *Relle à te factum,* post medium illius, ubi ait: *Cum dicimus Deum, & nominamus patrem, nihil nos eorum, quæ circa eum sunt, sed ipsius substantiam significamus.* Neque obstat id, quod Damasc. lib. 1. de fide c. 12. ait, nempe inter Dei nomina primum esse, *Bonum*, ut etiam colligitur ex eodem lib. c. 2. 3. & 4. Quia ut optimè notauit Clibonius in illud c. 12. inter nomina, quæ Dei substantiam per effectus ostendunt, primum locum obtinet, *Bonum*: at verò nomen, *Qui est,* præcipuum, & primum est, ad significandam Dei substantiam, & naturam, ut in se est occultissime latens,

CAPVT II.

Sententia S. Thomae de eadem re.

Uthanc Patrum sententiam explicet S. Th. s. Thom. hanc notationem præmittit. Si species id, unde desumptum est nomen, *Deus*, actionem significat, nempe aut prospiciendi, aut discurrendi, aut virendi: si vero id, ad quod significandum impositum est, denotat ipsam Dei substantiam, ut in conclusione articuli deduximus. In cuius rei maiorem explanationem primum obseruandum est, nomen, *Deus*, nuncupatiue aliquando hominibus accommodari, ut Psal. 81. *Deus stetit in Synagoga Deorum:* verum de significatione eius hoc modo nunc non agimus: communiter vero significat primum omnium ens, omnium rerum causam, & principium.

Deinde notandum est, triplicia esse nomina, quæ Deo ratione actionis tribuuntur; nonnulla adiectiua, significantia actionem, qualia sunt, *omnipotens, sapiens, &c.* quædam substantiua, significantia quoque actionem, *creator, iudex, rector, &c.* alia vero, quæ derivationem appellantur, is ab actione sumplerunt, eam tamen iam amplius formaliter non significant, sed ipsam substantiam denotant, & huiusmodi putat S. Thom. esse nomina, *Deus*. Est autem inter hæc manifestata differentia: nam primi, & secundi generis nomina, quamuis pro substantia Dei supponant, & ipsum Deum, ut materiale significatum denotent, iuxta varias regulas quas infra disput. 156. & seq. trademus, formaliter tamen actionem significant, & expriment, sub qua Deus ipse significatur. At vero nomina tertij generis, ut, *Deus*, licet ab actione derivata fuerint, ex vtu tamen actionem iam non significant, sed substantiam, quare etiam si nomen, *Deus* ponatur ex parte prædicti, ubi solum secundum aliquorum sententiam nomina supponunt pro formali significato, nunquam denotat actionem, sed substantiam, & naturam ipsius primæ causæ. At vero nomina, *omnipotens, & creator, &c.* similia primi, & secundi generis licet ex parte subiecti, quia pro materiali significato supponunt, substantiam Dei denotent, ex parte tamen prædicti semper actionem significant, & formaliter eam expriment: quare cum dicimus, *Pater est Deus*, non significamus Patrem omnia prospicere, aut discurrere, aut vire, sed Patrem esse substantiam illam primam, quam eo nomine appellamus. Contra vero cum dicimus, *Pater est omnipotens, & creator*, denotamus posse omnia efficere, & creare vniuersa, quod est significare formaliter actionem.

Id, quod de nomine, *Deus*, dictum est conuenit etiam alijs nominibus rerum creaturarum: nam nomen, *Lapis*, derivatur à ledendo pedem, nomina etiam multarum familiarum ab aliqua actione, aut effectu desumpta sunt: & tamen iam sunt vtu ipso accommodata ad substantiam ipsam significandam. Signum huius est, quod his nominibus ad denotandam rem illam vtritur, qui omnino derivationem ignorant: ergo illa non assumuntur ad significandum id, unde desumpta sunt. Ceterum quamuis nomen, *Deus*, denotet substantiam Dei, non autem eius operationem: tamen eam non significat, quid est, sed quod est, ut supra art. 3. ex Cyparissio notauimus.

CAPVT